

JOAKIM EKMAN, LINA PILO

SIDAN 1

Koll på demokrati

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

I den här boken kan du läsa om vad demokrati är och hur den fungerar. Boken ger en historisk tillbakablick och redogör för demokratin i världen och i Sverige.

Serien *Koll på ...* är framtagen för högstadiet men passar också väl för äldre läsare, liksom för de läsare som vill ta steget från böckerna i serien *Fakta om ...* till en lite större utmaning.

LGR 22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara direkt uttalat eller indirekt uttryckt i texten. (SV åk 7–9)
- Sakprosatexter för ungdomar och vuxna. Beskrivande, förklarande, utredande, instruerande och argumenterande texter. Texternas syfte, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag. Kombinationer av olika texttyper. (SV åk 7–9)
- Språkliga strategier för att minnas och lära genom att identifiera nyckelord och föra anteckningar. (SV åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRS 22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att avkoda och förstå olika texter. Att urskilja texters budskap och syfte. Att urskilja innehåll som kan vara direkt uttalat eller indirekt uttryckt i texten. (SV åk 7–9)
- Sakprosatexter för ungdomar. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter. Texternas syfte, innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. (SV åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt med andra former för kommunikation.
- Läs och reflektera över skönlitteratur och andra texter.

FÖRE LÄSNINGEN

Titta på bokens omslag och diskutera i klassen:

- Vad ser ni på omslaget?
- Vad tänker ni om boken när ni tittar på omslaget?
- På vilket sätt passar omslaget ihop med titeln?

EFTER LÄSNINGEN

Låt eleverna diskutera i grupper eller i klassen:

- Har ni lärt er något nytt?
- Är det något ni undrar över som ni inte har fått svar på?
- Hur var språket i boken? Lätt eller svårt att förstå?

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Vad är demokrati?

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Vad betyder ordet demokrati?
Att folket styr/folkstyre.
2. Vad menas med att människor har lika värde i en demokrati?
Det betyder att alla har samma rättigheter.
3. Vad är en politiker?
En politiker är en som har blivit vald av folket att styra landet.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

4. Varför måste man kunna byta ut politiker?
Annars kan de göra som de vill och strunta i vad medborgarna vill.
5. Vad menas med fria val?
Att alla får rösta på vad de vill.

Fråga bortom raderna. (Fundera och ge ett eget svar.)

6. Vad ser du på bilden på sidan 11? Vad har det med demokrati att göra?
Eget svar.

Demokratins ursprung

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

7. På vilket sätt var den första typen av demokrati orättvis?
Det var bara vissa vuxna män som fick vara med och bestämma.
8. Vad kallas en person som för talan för många andra?
Representant.
9. Under vilket århundrade började demokratin spridas i Europa?
Under 1700-talet.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

10. Varför räckte det inte med demonstrationer i Frankrike? Varför blev det revolution?
De som bestämde ville inte lämna ifrån sig makten.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

11. Har du varit med i en demonstration eller sett en demonstration? Vad handlade den om i så fall?
Eget svar.

Rösträtt

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

12. När fick vuxna män och kvinnor i Sverige rösträtt?
1921.
13. Vad menas med att vara myndig?
När man är myndig får man bestämma över sig själv.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

14. Är 18 år en bra ålder för att bli myndig? Borde det vara högre eller lägre ålder?
Eget svar.
15. Ge exempel på vad man får göra när man är myndig, förutom att rösta.
Eget svar.

Demokrati i världen

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

16. Vad är samarbete mellan länder bra för?
Ekonomi och fred.
17. Är de nordiska länderna bra eller dåliga på demokrati?
De nordiska länderna är mycket bra på demokrati.
18. Vilket annat ord finns för icke-demokrati?
Diktatur.
19. Ge exempel på två icke-demokratiska länder som nämns i texten.
Ryssland, Syrien, Nordkorea, Afghanistan.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

20. På vilket sätt hör bilden på sidan 25 ihop med texten?
Två fingrar i kors på det sättet betyder att man ljuger. (Man gömmer handen bakom ryggen för att den man pratar med inte ska se det.)
21. Varför kan det vara svårt att säga om ett land är demokratiskt eller inte?
Det beror på många olika saker, och vissa saker kan förändras ibland.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

22. Vilka länder är de nordiska länderna?
Sverige, Norge, Danmark, Finland, Island.
23. Känner du till några fler länder som är demokratiska och som är icke-demokratiska?
Eget svar.

Demokrati i Sverige

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

24. Varför går det inte att ha direkt demokrati i ett land?
Det är för många som skulle vara med och bestämma.
25. Hur får medborgarna vara med och bestämma i en representativ demokrati?
De får rösta på politiska partier.
26. Vad kallas den som är chef för regeringen?
Statsminister.
27. Vad är en statsbudget?
En plan för hur skattepengarna ska användas.
28. Vilka tre olika val hålls samtidigt i Sverige?
Val till riksdag, regioner och kommuner.
29. Hur har man valt vilka grupper som är nationella minoriteter?
De har funnits i Sverige väldigt länge.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

30. Varför är det viktigt för partierna att få många röster?
Ju fler röster, desto mer får de vara med och bestämma.
31. På vilket sätt kan politiker använda direkt demokrati i vissa frågor?
Genom folkomröstningar.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

32. Tillhör du en minoritet eller en majoritet? På vilket sätt?
Eget svar.

Partier och ideologier

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

33. Vad röstar man på i politiska val i Sverige?
Man röstar på politiska partier.
34. Ge exempel på något som betalas via skatten?
Skola, sjukvård, pension, barnbidrag.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

35. Varför är skatten en viktig fråga när man ska välja parti att rösta på?
Skatten påverkar ens egen ekonomi.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

36. Vilka av partierna på sidan 45 har du hört talas om förut?
Eget svar.
37. Varför tror du att många partier har en blomma som symbol?
Eget svar.

Att leva i en demokrati**Frågor på raden** (Du hittar svaret direkt i texten.)

38. Vad kallas det som har gett oss bättre rättigheter på jobbet?
Fackföreningar.
39. Hur många ideella föreningar finns det i Sverige?
Ca 200 000.
40. Vilka olika former för demokrati finns i skolan?
Klassråd och elevråd.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

41. På vilka sätt är föreningar bra?
Man kan gå ihop och jobba tillsammans för olika saker. Man stöttar varandra och hjälps åt.
42. Varför strejkar folk?
För att påverka dem som bestämmer.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

43. Har du någon gång varit med om att beslut har känts orättvisa? Vad handlade de om i så fall?
Eget svar.
44. Har du någon gång varit med och fattat beslut som har gällt många andra? Har du varit representant för en grupp?
Eget svar.